

ÖZSERMAYE KÂRLILIĞI VE HİSSE BAŞINA KAZANÇ AÇISINDAN KAPSAMLI KÂRIN İNCELENMESİ (2009-2011)

Serpil SENAL^(*)
Burcu Aslantaş ATEŞ^(**)
Durmuş ACAR^(***)

Özet: Türkiye Muhasebe Standardı 1(TMS 1)' de kapsamlı gelir tablosu ve söz konusu gelir tablosunda raporlanacak kapsamlı kâr kavramı düzenlenmiştir. Düzenlemede belirtilen kapsamlı kâr, net kâr rakamına kapsamlı gelir unsurlarının ilavesiyle bulunan kâr rakamıdır. Bu rakamın finansal tablolarda ve performans ölçümünde kullanılan finansal oranlarda farklılıklar yaratıp yaratmadığı karar alıcılar açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda çalışmada İMKB' de işlem gören imalat sektöründe yer alan işletmelerin finansal tabloları üzerinde yapılan inceleme ile kapsamlı kâr ve net kâra göre hesaplanan özsermaye kârlılığı ve hisse başına kazanç arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kapsamlı kâr, muhasebe standartları, hisse başına kazanç, özsermaye kârlılığı

Abstract: The arrangement made in Turkish Accounting Standards 1 (TAS 1) introduced comprehensive income statement which consequently created the concept of comprehensive income. Comprehensive income is the figure calculated by adding comprehensive income constituents to the net income figure. It has been argued whether this figure results in differences in the financial rates used in the financial statements and in the performance measurement. Accordingly, we review in this study on the manufacturing enterprises enlisted in Istanbul Stock Exchange whether there are reasonable differences between return on equity calculated based on comprehensive income and net income and earnings per share.

Key Words: Comprehensive income, accounting standards, earnings per share, return on equity

I.Giriş

İşletmenin genel amaçlı finansal tablolarının önceki dönemin finansal tabloları ile ve diğer işletmelerin finansal tabloları ile karşılaştırılmasına olanak verecek biçimde sunulması için gerekli olan temel unsurları açıklayan TMS 1'de net varlıklarda artışa neden olan toplam gelir ve giderlerin bir arada gelir tablosunda raporlanması önerilmektedir. Bu nedenle, işletme performansının ölçülmesinde kullanılan temel oranlardan olan öz sermaye kârlılık oranı ve hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr yerine realize olmamış gelir ve giderlerin de gelir tablosuna dahil edilmesiyle bulunan kapsamlı kârın

^(*)Yrd. Doç. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık

^(**)Yrd. Doç. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü

^(***)Prof. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

kullanılması gündeme gelmektedir. Şirket performansının değerlendirilmesinde kapsamlı kârın dikkate alınmasının daha doğru sonuçlar vereceği öne sürülmektedir.

II. Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standardına Göre Kapsamlı Kâr Kavramı

Finansal raporlamanın amacı, bu raporların kullanıcısı olan yatırımcılara, ortaklara, kredi veren kuruluşlara ve işletme ile ilgisi olan diğer karar vericilere karar verme süreçlerinde yardımcı olmaktır. Diğer bir ifade ile finansal tablolar, kullanıcıları için en önemli bilgi kaynağıdır. Bu nedenle finansal tabloların işletmelerin mali durumlarını tam, açık ve şeffaf bir şekilde ortaya koymaları gerekmektedir.

Bu doğrultuda, TMS ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ile birlikte işletmelerin finansal tablo yapılarında ve gelirlerinin ölçülmesinde birtakım farklılıklar ortaya çıkmıştır (Dastgir and Velashani, 2008:123-124). Bunlardan biri Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 2007 yılında TMS1 standardında yapılan ve 2009 yılı Ocak ayından itibaren uygulanması zorunlu hale gelen düzenlemedir. Bu düzenlemeye göre, işletmelerin kapsamlı gelir tablosu hazırlamaları ve dolayısı ile kapsamlı kârlarını hesaplamaları gerekmektedir. Yapılan değişiklik ile birlikte, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardına göre, bir işletme bir dönemde muhasebeleştirilen tüm gelir ve gider kalemlerini;

- Tek bir kapsamlı gelir tablosunda veya,
- Kâr veya zarar bileşenlerini gösteren bir tablo ve kâr veya zararla başlayan ve diğer kapsamlı gelir bileşenlerini gösteren ikinci bir tablo (kapsamlı gelir tablosu) olmak üzere iki tabloda sunulmalıdır.

Standartta şirketlerin özkaynaklarında ortaya çıkan değişimin ya şirket ile ortak arasındaki işlemlerden ya da dönem kârından kaynaklandığı kabul edilir. Bir şirket ile ortak arasındaki işlemler, yeni hisse senedi ihracı, nakit temettü dağıtımının açıklanması, hisse senedi ihracı yoluyla temettü dağıtımı veya şirketlerin kendi hisse senedini alım satımı gibi işlemleri içerir. Bugünkü ve geçmişteki hisse sahipleri ile yapılan bu tür işlemler dışındaki tüm işlemler şirketin performansı sonucu olmaktadır ve bunlar kârın bir bileşeni olarak raporlanmalıdır (Çelik, 2006: 76-77). Bu gerekçe ile birlikte net varlıklarda artışa neden olan toplam gelir ve giderlerin bir arada gelir gider tablosunda raporlanması önerilmektedir. Söz konusu standart ile yapılan değişiklik öncesinde gerçekleşmemiş kayıplar ihtiyatlılık ilkesi gereği dönemin gelir tablosunda raporlanmak üzere tahakkuk ettirilirken; gerçekleşmemiş gelirler tahakkuk ettirilmemekte özkaynak değişim tablosunda raporlanmaktaydı. Ancak standartla birlikte, gerçeğe uygun değer esasına geçilmesi sonucu ihtiyatlılık ilkesinin sınırını genişletilmiştir (Gücenme, 2012). Bu kapsamda

kapsamlı kâra ulaşmak için özkaynaklara yansıtılan kâr veya zararlar da gelir tablosuna dahil edilmelidir ve bu unsurlar TMS 1' de şöyle sıralanmıştır:

- Yeniden değerlendirme fazlasındaki değişimler (bakınız: TMS 16 Maddi Duran Varlıklar ve TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar),
- TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardının 93A Paragrafı uyarınca muhasebeleştirilmiş tanımlanmış fayda planlarındaki aktüeryal kazanç ve kayıplar,
- Dış ülkedeki bağlı işletmeye ait finansal tabloların çevrilmesinden kaynaklanan kazanç ve kayıplar (bakınız: TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri),
- TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının 5.7.5 üncü Paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan özkaynağa dayalı finansal araçlardaki yatırımlardan kaynaklanan kazanç ya da kayıplar,
- Nakit akış riskine ilişkin riskten korunma araçlarına bağlı olarak oluşan kazanç veya kayıpların etkin kısımları (bakınız: TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme),
- Gerçeğe uygun değer farkı kâr ya da zarara yansıtılan olarak sınıflandırılan borçlara ilişkin olarak söz konusu borcun kredi riskinde meydana gelen değişimlerle ilişkilendirilebilen gerçeğe uygun değerdeki değişim tutarı (bakınız: TFRS 9' un 5.7.7 Paragrafı).

TMS 16'nın 39. paragrafına göre; eğer bir varlığın defter değeri yeniden değerlendirme sonucunda artmışsa, bu artış diğer kapsamlı gelir olarak muhasebeleştirilmeli ve doğrudan özkaynak hesap grubunda yeniden değerlendirme değer artışı adı altında toplanmalıdır. Ancak, bir yeniden değerlendirme değer artışı, aynı varlığın daha önce kâr ya da zarar ile ilişkilendirilmiş bulunan yeniden değerlendirme değer azalışını tersine çevirdiği ölçüde gelir olarak muhasebeleştirilmelidir.

TMS 16'nın 40. paragrafına göre; eğer bir varlığın defter değeri yeniden değerlendirme sonucunda azalmışsa, bu azalma gider olarak muhasebeleştirilmelidir. Ancak, bu azalış diğer kapsamlı gelir olarak bu varlıkla ilgili yeniden değerlendirme fazlasındaki her türlü alacak bakiyesinin kapsamı ölçüsünde muhasebeleştirilmelidir. Diğer kapsamlı gelir olarak muhasebeleştirilen söz konusu azalış, yeniden değerlendirme fazlası başlığı altında özkaynaklarda birikmiş olan tutarı azaltır.

TMS 38' in 85 ve 86. paragraflarında ise maddi olmayan duran varlıklar için TMS 16' da bahsedilen durumun aynı yer almaktadır. Bununla birlikte TMS 19'un 93 a paragrafına göre; bir işletme, aktüeryal kazanç ve zararları oluştukları dönemde muhasebeleştirilen bir politika uygularsa;

- Tanımlanmış fayda esaslı planların tümü,
- Aktüeryal kazanç ve zararların tümü de diğer kapsamlı gelir kaleminin altında muhasebeleştirilmelidir.

TMS 21'in 27. paragrafı gereği, yabancı para kalemler için finansal riskten korunma muhasebesi TMS 39 ile düzenlenmiştir. Finansal riskten korunma muhasebesi bazı kur farklarının, bir işletmenin kur farkları için bu standardın gerektirdiği yaklaşımdan farklı bir muhasebeleştirme uygulamasını gerektirir. Örneğin, TMS 39, nakit akışına ilişkin finansal riskten korunma aracı olarak nitelendirilen parasal kalemler üzerindeki kur farklarının, korunmanın etkinliği ölçüsünde, başlangıçta diğer kapsamlı gelir olarak gösterilmesini öngörmektedir.

TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının 5.7.5. paragrafına göre, bu standart kapsamında olan ve alım satım amacıyla elde tutulmayan özkaynağa dayalı bir finansal araca yapılan yatırımın gerçeğe uygun değerinde sonraki tarihlerde meydana gelecek değişikliklerin diğer kapsamlı gelirden sunulması konusunda bir tercihte bulunulabilir. 5.7.6. paragrafa göre ise söz konusu yatırımdan elde edilen temettüler, TMS 18 Standardına göre işletmenin bu temettüleri tahsil etme hakkının ortaya çıktığı tarih itibarıyla kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Aynı standardın 5.7.7. paragrafına göre ise gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak sınıflandırılan bir finansal borçtan kaynaklanan kazanç ya da kayıp aşağıdaki şekilde sunulur:

- Finansal borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve söz konusu borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerle ilişkilendirilebilen değişim tutarı, diğer kapsamlı gelir olarak sunulur.
- Söz konusu borcun gerçeğe değerinde meydana gelen değişimden geriye kalan tutar, kâr veya zararda sunulur.

TMS 39'un 100. paragrafında bahsedildiği üzere; nakit akış riskinden korunma işlemlerinde, diğer kapsamlı gelir içerisinde muhasebeleştirilmiş bulunan tutarlar, finansal riskten korunma konusu tahmini nakit akışlarının kâr veya zararı etkilediği dönem veya dönemlerde (örneğin, tahmin edilen bir satış gerçekleştiğinde), özkaynaklardan çıkarılarak kâr veya zararda yeniden sınıflandırılmalıdır.

TMS 1 ile gündeme gelen kapsamlı kâr kavramı yukarıda belirtildiği üzere birçok muhasebe ve finansal raporlama standardını etkilemektedir. Söz konusu standardın işletmelerin gelir tablolarına yansımaları incelendiğinde, gelir tablosunda da önemli değişiklikler ortaya çıkardığı görülmektedir.

Bu standart gereğince, gelir tablosunda kapsamlı kâra ulaşmak için net kâra ilave edilecek kapsamlı gelir unsurları aşağıda görülmektedir:

- İştiraklerin diğer kapsamlı gelirlerden payları,
- Yabancı para çevrim farklarındaki değişim,
- Konsolidasyon kapsamındaki değişiklik nedeniyle değer artışı,
- Finansal varlıklar değer artış fonundaki değişim,
- Duran varlıklar değer artış fonundaki değişim,
- Finansal riskten korunma fonundaki değişim,
- Emeklilik planlarından aktüeryal kazanç ve kayıplar,

- Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen ortaklıkların diğer kapsamlı gelirlerinden payları,
- Diğer kapsamlı gelir kalemlerine ilişkin vergi gelir/giderleri.

Yukarıda bahsedildiği üzere, dönemin klasik anlamda hesaplanan kar veya zarar tutarına öz kaynaklara kaydedilen diğer kapsamlı gelir ve gider unsurları da ilave edildiğinde bulunan toplam tutar, işletmenin toplam kapsamlı kâr tutarını göstermektedir. Söz konusu tutar, Türkiye Muhasebe Standardı 1 Finansal Tabloların Sunuluşu gereği işletmelerin gelir tablolarında sunulmaktadır. Bu standartla birlikte işletmelerde net kâr ve kapsamlı kâr karmaşası gündeme gelmiştir. Bu kapsamda Akdoğan ve diğerleri (2012) yaptıkları çalışmada işletmenin kâr dağıtım sırasında net kârı mı yoksa kapsamlı kârı mı dikkate alacağını tartışmışlar, muhasebe standartlarının kâr dağıtım yapılacak tutar olarak net kârı ifade ettiğini belirtmişlerdir. Kâr zarara aktarılabilenler sınıfında yer alan diğer kapsamlı gelir ve giderlerin realize olduklarında cari dönem sonuçlarına yani kâr zarar hesabına aktarılabileceği belirtilmiştir. Bu kalemlerin yalnızca o dönemin kâr veya zararının bir bileşeni olarak dağıtılabileceği ifade edilmiştir. Kâr zarara aktarılamayanlar grubunda yer alan kalemlerin ise realize olduğunda geçmiş yıl kârına aktarılacağı belirtilmektedir. Dolayısıyla işletme geçmiş yıl kârlarının dağıtımına karar verdiğinde söz konusu kalemler dağıtım konusu olacaktır (Akdoğan, 2012: 132). Yapılan diğer bir çalışmada ise, kapsamlı gelir tablosunda, diğer kapsamlı gelir olarak sınıflandırılan kalemler incelenerek söz konusu kalemlerin finansal tablolarda gösterimi ve muhasebeleştirilmesi araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda, kâr veya zarara aktarılabilecek gelir unsurlarının hesap planında 55 nolu, kâr veya zarara aktarılamayacak gelir unsurlarının ise 56 nolu hesap grubunda izlenmesi önerilmiştir (Gökgöz, 2013: 37). Bununla birlikte Goncharov ve Hodgson' ın çalışmalarında ise gerçeğe uygun değer ve kapsamlı kâr arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada net kârın gelecek nakit akışlarının tahmininde kapsamlı kâra göre daha güçlü bir tahmin gücünün olduğu sonucuna varılmıştır (Goncharov ve Hodson, 2010)

III. Özsermaye Kârlılığı ve Hisse Başına Kazanç

İşletmelerde stratejik karar verme sürecini etkin hale getirmek amacıyla finansal ve finansal olmayan bir takım performans ölçüleri oluşturulmuştur. Finansal performans ölçülerinden birisi olan özsermaye kârlılığı, ortakların şirkete kaynak olarak bırakmış oldukları tüm varlıklarını hangi oranda etkin kullandığını gösteren bir orandır. Söz konusu oran vergi sonrası net kârın öz sermayeye bölünmesi ile bulunmaktadır (Aydeniz, 2009:265-266).

Bireysel ve kurumsal yatırımcılar, finans ve yatırım kararları alırken işletme performansı ile ilgili basit, anlaşılır ve doğru hesaplama yöntemlerine ihtiyaç duyarlar. Bu göstergelerden en önemlilerinden biri fiyat/kazanç oranıdır. İşletme performansının değerlendirilmesinde sıklıkla kullanılan hisse başına

kazanç oranı, aynı raporlama döneminde farklı işletmelerin, farklı raporlama döneminde aynı işletmelerin performanslarının karşılaştırılmasını mümkün kılmaktadır (Alper vd.,2009:61-62). Fiyat katsayısının hesaplanması genellikle iki şekilde yapılmaktadır. Bunlardan birincisi, paydada geçmiş bir yıllık net kârın kullanıldığı tarihi fiyat/kazanç katsayısı, ikincisi ise paydada gelecek bir yılın veya sene sonuna kadar tahmin edilen net kârın kullanıldığı tahmini fiyat/kazanç katsayısıdır (Üreten vd., 2000:130).

TMS 1’de yapılan son değişiklikle birlikte kapsamlı kâr kavramı gündeme gelmiş ve söz konusu kalem işletmenin toplam kâr/zarar yaratma potansiyelinin tabloya yansıtılmasını sağlamış ve kapsamlı kâr kurumsal performansın önemli bir göstergesi olmuştur (Fernandez,2009:8). Dolayısı ile kurumsal performansın önemli bir göstergesi olan kapsamlı kâr, işletmelerin performans değerlemesi yapmak amacıyla kullandıkları bazı oranları da etkilemektedir. İşletmelerin performans göstergesi olarak kullandıkları en önemli iki oran olan özsermaye kârlılığı ve hisse başına kazanç oranı, kapsamlı kârdan etkilenen oranların başında gelmektedir. Bu noktadan hareketle çalışmamızda, işletmelerin performans değerlemesinde sıklıkla kullandıkları bu oranlarda net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının önemli bir değişiklik yapıp yapmadığı araştırılmaktadır.

IV. Araştırma

A. Araştırmanın Amacı

Yukarıda da bahsedildiği üzere Türkiye’de 2007 yılında yayımlanan TMS 1 ile birlikte kapsamlı gelir tablosu ve dolayısıyla kapsamlı kâr kavramı gündeme gelmiştir. Kapsamlı kâr, TMS 1’ de sayılan kapsamlı gelir unsurlarının net kâra ilavesi ile ulaşılan rakamdır. Dolayısı ile işletmelerin önemli bir performans göstergesi olarak kullandıkları öz sermaye kârlılık ve hisse başına kazanç oranlarını gibi kârlılık oranlarının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanımının daha doğru bir performans ölçümü sağlayacağı gündeme gelmektedir. Bu doğrultuda, Spanish Companies Listed on Madrid Stock Exchange yapılan bir araştırmada hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kâr kullanımının sonucu ne kadar etkilediği incelenmiştir. Çalışma kapsamına alınan endüstriler Oil-Energy, Basic materials, consumer goods, financial-real estate and technology-telecommunications olarak sınıflandırılmıştır. Çalışma sonucunda net kâr yerine kapsamlı kâr kullanımının hisse başına kazanç oranını büyük ölçüde etkilediği dolayısı ile işletmelerin söz konusu oranı hem net kârı hem de kapsamlı kârı kullanarak hesaplamaları gerektiği önerilmektedir. (Fernandez and Arana, 2009). Tahranda menkul kıymetler piyasasında işlem gören işletmeler üzerinde yapılan başka bir çalışmada ise hisse senedi getirisini yansıtan performans göstergesi olarak net gelir ve kapsamlı geliri araştırmıştır. Çalışma sonucunda, kapsamlı kârın iyi bir şirket performansı göstergesi olduğu tespit edilmiştir (Dastgir and Velashani,2008). Bahsedilen çalışmalardan yola çıkarak bu

çalışmada İstanbul Menkul Kıymetler Borsasına (İMKB) kayıtlı olan ve imalat sektöründe yer alan işletmelerde önemli bir performans göstergesi olarak kullanılan hisse başına kazanç ve öz sermaye kârlılık oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kâr kullanımının söz konusu oranlar üzerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığının araştırılması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla çalışma, “bu oranlar, net kâr ya da kapsamlı kâr kullanılarak hesaplandığında farklılaşıyor mu?” sorusundan yola çıkılarak dizayn edilmiştir.

B. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, 2009 ve 2011 yılları arasında İMKB İmalat Sanayii sektörünü kapsamaktadır. Kullanılan verilere bu sektörde faaliyet gösteren şirketlerin Kamuyu Aydınlatma Platformunda yayınlanmış bilanço ve gelir tablosundan ulaşılmıştır. Bu tablolardan alınan veriler, SPSS 17 paket programına direk olarak aktarılmış ve analize tabi tutulmuştur.

Çalışmada 2009, 2010 ve 2011 yılları araştırma kapsamına alınmıştır. Türkiye’de kapsamlı kârın hesaplanma zorunluluğunun 2009 Ocak ayından itibaren başlaması nedeniyle 2009 yılı öncesi çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Çalışmanın 2011 yılı verileriyle sonlandırılmasının sebebi ise çalışmanın tamamlandığı tarih itibarıyla 2012 mali tablolarının kamuya açıklanmamış olmasıdır.

İMKB İmalat Sanayii sektöründe faaliyet gösteren 190 şirket mevcuttur. Ancak, 46 şirket, mali tablolarının bir kısmını ya da tamamını kamuya açıklamamış olmaları sebebiyle çalışmaya dahil edilmemiştir. Dolayısıyla çalışma kapsamına 144 şirket alınmıştır.

İMKB İmalat Sanayii Sektörü, aşağıda liste olarak verilen dokuz alt sektörden oluşmaktadır.

1. Gıda, İçki ve Tütün
2. Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri
3. Orman Ürünleri ve Mobilya
4. Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın
5. Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler
6. Taş ve Toprağa Dayalı
7. Metal Ana Sanayi
8. Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım
9. Diğer İmalat Sanayii

Çalışma dizayn edilirken, bu sektörlerin bazılarının istatistiksel analiz açısından sayıca az olmaları sebebiyle 6 alt sektör haline dönüştürülmesi uygun görülmüştür. Orman Ürünleri ve Mobilya, Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın sektörü içine dahil edilmiştir. Benzer şekilde, Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım, Metal Ana Sanayi sektörüne dahil edilmiştir. Diğer İmalat Sanayindeki 3 şirketten biri niteliği dikkate alınarak Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler sektörüne, diğerleri Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın sektörüne dahil edilmiştir.

C. Hipotezler

Araştırmada imalat sanayi ve her bir alt sektör için öncelikle A harfi ile ifade edilen özsermaye kârlılığı ile ilgili sonrasında da B harfi ile ifade edilen hisse başına kazanç ile ilgili hipotezler oluşturulmuştur. Çalışma kapsamına dahil edilen 2009, 2010 ve 2011 yılları için ayrı ayrı kurulan bu hipotezlere aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

H₁1A_t: kodlu hipotezde t; incelenen yılı ifade etmektedir.

H₁1A_t: İmalat sanayinde yıllar itibariyle (2009-2010-2011) net kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı ile kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁1B_t: İmalat sanayinde yıllar itibariyle (2009-2010-2011) net kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç ile kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁2A_t: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan gıda sektöründe net kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı ile kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁2B_t: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan sektörlerden gıda sektöründe net kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç ile kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁3A_t: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan dokuma sektöründe net kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı ile kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁3B_t: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan dokuma sektöründe net kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç ile kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁4A_t: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan kağıt sektöründe net kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı ile kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁4B_t: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan kağıt sektöründe net kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç ile kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁5A_t: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan kimya sektöründe net kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı ile kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁5B_t: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan kimya sektöründe net kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç ile kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H_{16A_i}: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan taş sektöründe net kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı ile kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H_{16B_i}: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan taş sektöründe net kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç ile kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H_{17A_i}: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan metal sektöründe net kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı ile kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılığı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H_{17B_i}: Yıllar itibariyle (2009-2010-2011) imalat sektörünün alt dalı olan metal sektöründe net kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç ile kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç arasında anlamlı bir farklılık vardır.

D. Araştırma Metodu

Araştırmanın istatistiksel güvenilirliği, Cronbach Alpha yöntemi ile sınıanmıştır. Ölçekte yer alan k sorunun homojen bir yapı gösteren bir bütünü ifade edip etmediğini araştıran bu yöntemde, 0 ile 1 arasında değer alan Cronbach Alpha katsayısı hesaplanır. Bu katsayıya bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği aşağıdaki gibi yorumlanmaktadır (Kayış,2008:405):

- $0 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir,
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşük,
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir,
- $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Bu araştırmada 0,655 olarak hesaplanan Alpha değeri ile ölçeğin oldukça güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma hipotezlerinin testi için öncelikle, verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri incelenmiştir. Bunun için, örneklem hacminin 29 ve daha büyük olduğu durumlarda kullanılan (Oğuzlar,2007:107) Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Bu testin sonucuna göre, verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Bu nedenle, çalışmanın hipotezlerinin testi amacıyla normal dağılım gösteren verilere uygulanan testler arasından seçim yapılmıştır. Tek örneklem grubu üzerinde analizler yapan; bu grubun farklı zaman dilimlerindeki ya da farklı koşullardaki ortalamaları arasında fark olup olmadığını tespit eden Paired Samples t Testi (Küçükşille, 2008: 77) kullanılmıştır.

SPSS 17 paket programı kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada hipotezler 0,05 anlamlılık seviyesinde test edilmiştir.

V. Araştırma Sonuçları

Çalışmanın bu bölümünde imalat sektörü ve bu sektörün alt sektörleri itibariyle kurulan hipotez sonuçları ve mean testi sonuçları verilmektedir. Buna göre, özsermaye kârlılık oranı ve hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kâr kullanılmasının etkileri sunulmaktadır.

Tablo 1: İmalat Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranları İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları

İmalat Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	Df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H ₁ 1A ₂₀₀₉	-0,0164931	0,1226807	0,0102234	-0,0367016	0,0037154	-1,613	143	0,109
H ₁ 1A ₂₀₁₀	-0,0223937	0,0975355	0,0081280	-0,0384602	-0,0063273	-2,755	143	0,007
H ₁ 1A ₂₀₁₁	-0,0715653	0,3549284	0,0295774	-0,1300306	-0,0130999	-2,420	143	0,017

Tablo 1’de İmalat Sektöründe yer alan işletmelerin öz sermaye kârlılıkları ile ilgili hipotez testi sonuçları görülmektedir. Bu kapsamda, Sig (2-tailed) değeri 2009 yılında 0,109, 2010 yılında 0,007 ve 2011 yılında 0,017 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre, 2010 ve 2011 yıllarında sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden küçük olması nedeniyle bu yıllar itibariyle kapsamlı kâra ve net kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılık oranları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Tablo 2: İmalat Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları

İmalat Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,009827	144	0,2844940	0,0237078
2009-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,026320	144	0,2917383	0,0243115
2010-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,317418	144	3,5823249	0,2985271
2010-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,339812	144	3,5809691	0,2984141
2011-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,018166	144	0,2848964	0,0237414
2011-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,089731	144	0,4121518	0,0343460

Tablo 2’ye göre 2009 yılı itibariyle net kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılık oranlarının ortalamasının 0,009827 olmasına rağmen, kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılık oranlarının ortalamasının 0,026320 olduğu görülmektedir. Buna göre, söz konusu yıl itibariyle öz sermaye kârlılık

oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının, öz sermaye kârlılık oranının yüksek çıkmasına neden olduğu görülmektedir.

Tablo 3: İmalat Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları

İmalat Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H ₁ B ₂₀₀₉	0,1216529	1,4126614	0,1177218	-0,1110468	0,3543526	1,033	143	0,303
H ₁ B ₂₀₁₀	0,0033888	1,5635421	0,1302952	-0,2541647	0,2609422	0,026	143	0,979
H ₁ B ₂₀₁₁	0,0780941	0,7373460	0,0614455	-0,0433647	0,1995529	1,271	143	0,206

HISNET: İmalat sektöründe net kâra göre hesaplanmış hisse başına kazanç oranı

HISKAP: İmalat sektöründe kapsamlı kâra göre hesaplanmış hisse başına kazanç oranı

Tablo 3’de İmalat Sektöründe yer alan işletmelerin hisse başına kârlılıkları ile ilgili hipotez testi sonuçları görülmektedir. Bu kapsamda, Sig (2-tailed) değeri 2009 yılında 0,303, 2010 yılında 0,979 ve 2011 yılında 0,206 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre, çalışma kapsamına alınan üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle, hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının, bu oran üzerinde büyük bir değişiklik yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 4: İmalat Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları

İmalat Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,212942	144	1,5832764	0,1319397
2009-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,091289	144	1,4395340	0,1199612
2010-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,339297	144	1,1219124	0,0934927
2010-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,335908	144	1,8976547	0,1581379
2011-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,376717	144	1,7273294	0,1439441
2011-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,298123	144	1,6062187	0,1338516

Tablo 4’de yıllar itibariyle kapsamlı kâra göre ve net kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç oranlarının ortalamaları görülmektedir. Buna göre, üç yıl için de hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının oran üzerinde bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Çalışmada imalat sanayisi yanında söz konusu sektörün alt sektörleri de çalışma kapsamında incelenmiştir. Bu doğrultuda, hisse başına kazanç oranı ve öz sermaye kârlılık oranı hesaplamasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanımının oranlar üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Tablo 5: *Gıda Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları*

Gıda Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H ₁ 2A ₂₀₀₉	-0,771810	0,2167792	0,0473051	-0,1758577	0,0214958	-1,632	20	0,118
H ₁ 2A ₂₀₁₀	-0,0340143	0,0839416	0,0183176	-0,0722240	0,0041955	-1,857	20	0,078
H ₁ 2A ₂₀₁₁	-0,582048	0,4155996	0,0906913	-0,2473834	0,1309739	-0,642	20	0,528

Tablo 5’de Gıda sektöründe yer alan işletmelerin öz sermaye kârlılığı ile ilgili hipotez testi sonuçları görülmektedir. Buna göre, sig değeri, 2009 yılı için 0,118, 2010 yılı için 0,078 ve 2011 yılı için 0,528 olarak hesaplanmıştır. Her üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle gıda sektöründeki işletmelerin öz sermaye kârlılıklarının net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanmasının anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 6: *Gıda Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları*

Gıda Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Öz sermaye Kârlılığı	0,147881	21	0,3537538	0,0771954
2009-Kapsamlı Kâra Göre Öz sermaye Kârlılığı	0,225062	21	0,2919942	0,637184
2010-Net Kâra Göre Öz sermaye Kârlılığı	0,006195	21	0,2569409	0,0560691
2010-Kapsamlı Kâra Göre Öz sermaye Kârlılığı	0,040210	21	0,2195552	0,0479109
2011-Net Kâra Göre Öz sermaye Kârlılığı	-0,061319	21	0,3559088	0,0776657
2011-Kapsamlı Kâra Göre Öz sermaye Kârlılığı	-0,003114	21	0,3440580	0,0750796

Tablo 6’de gıda sektöründe net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanmış öz sermaye kârlılık oranlarının ortalamaları verilmektedir. Buna göre sektör itibarıyla net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılık oranlarının ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Dolayısı ile

söz konusu oranın hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılması önemli bir farklılık yaratmamaktadır.

Tablo 7: *Gıda Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları*

Gıda Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H ₁ 2B ₂₀₀₉	0,0938429	0,5602021	0,1222461	-0,1611581	0,3488438	0,768	20	0,452
H ₁ 2B ₂₀₁₀	0,1377952	0,51711790	0,1128577	-0,0976218	0,3732123	1,221	20	0,236
H ₁ 2B ₂₀₁₁	-0,0101524	0,6167235	0,1345801	-0,2908816	0,2705768	-0,075	20	0,941

Tablo 7’de Gıda sektörüne ait işletmelerin hisse başına kazanç ile ilgili hipotez sonuçları görülmektedir. Buna göre, sig değeri, 2009 yılı için 0,452, 2010 yılı için 0,236 ve 2011 yılı için 0,941 olarak hesaplanmıştır. Her üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle söz konusu sektörde hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr ya da kapsamlı kârın kullanılmasının anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 8: *Gıda Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları*

Gıda Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,664743	21	1,1020121	0,2404788
2009-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,570900	21	1,0525142	0,22996774
2010-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,309671	21	0,4811554	0,1049967
2010-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,171876	21	0,5735238	0,1251532
2011-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	-0,227395	21	1,8242297	0,3980796
2011-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	-0,217243	21	1,7950827	0,3917192

Tablo 8’de gıda sektöründe net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanmış hisse başına kazanç oranlarının ortalamaları verilmektedir. Buna göre sektör itibarıyla net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç oranının ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Dolayısı ile söz konusu oranın hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının önemli bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Gıda sektöründe yer alan şirketlerin gelir tabloları incelendiğinde, Kapsamlı gelir unsurlarından özellikle “duran varlıklar değer artış fonundaki

değişim” kaleminin yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında söz konusu sektördeki şirketlerin bir çoğunun iştirak konumunda olması nedeniyle “konsolidasyon kapsamındaki değişiklik nedeniyle değer artışı” ve “iştiraklerin diğer kapsamlı gelirlerden paylar” kalemlerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 9: *Dokuma Sektöründeki İşletmelerin Özsermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları*

Dokuma Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H _{13A} ₂₀₀₉	-0,0035773	0,0273766	0,0058367	-0,0157154	0,0085608	-0,613	21	0,547
H _{13A} ₂₀₁₀	-0,0077545	0,0950726	0,0202695	-0,0499074	0,0343983	-0,383	21	0,706
H _{13A} ₂₀₁₁	-0,1492091	0,7484490	0,1595699	-0,4810528	0,1826346	-0,935	21	0,360

Tablo 9’de Dokuma sektörüne ait işletmelerin öz sermaye kârlılığı ile ilgili hipotez sonuçları görülmektedir. Buna göre, sig (2-tailed) değeri 2009 yılında 0,547, 2010 yılında 0,706 ve 2011 yılında 0,306 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre, üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle söz konusu sektörde öz sermaye kârlılık oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının anlamlı bir değişiklik yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 10: *Dokuma Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Mean Test Sonuçları*

Dokuma Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	-0,170455	22	0,4946302	0,1054555
2009-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	-0,166877	22	0,4997762	0,1065526
2010-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	1,848523	22	9,1807518	1,9573429
2010-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	1,856277	22	9,1790291	1,9569756
2011-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,020473	22	0,3653309	0,0778888
2011-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,169682	22	0,9063474	0,1932339

Tablo 10’da dokuma sektörüne ait şirketlerin net kâra göre ve kapsamlı kâra göre hesaplanmış öz sermaye kârlılık oranlarının ortalamaları gösterilmektedir. Buna göre, dokuma sektöründe öz sermaye kârlılık oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kâr kullanımının oran üzerinde önemli bir değişiklik yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 11: Dokuma Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları

Dokuma Sektörü	Paired Differences						t	df	Sig (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference					
				Lower	Upper				
H _{13B} ₂₀₀₉	0,1170773	0,4350039	0,0927431	-0,0757927	0,3099472	1,262	21	0,221	
H _{13B} ₂₀₁₀	0,0047377	0,2010138	0,0428563	-0,0843868	0,0938622	0,111	21	0,913	
H _{13B} ₂₀₁₁	0,0543432	0,2198357	0,0468691	-0,0431265	0,1518129	1,159	21	0,259	

Tablo 11’de Dokuma sektöründe yer alan işletmelerin hisse başına kazanç oranı ile ilgili hipotez sonuçları görülmektedir. Buna göre, sig (2-tailed) değeri 2009 yılında 0,221, 2010 yılında 0,913 ve 2011 yılında 0,259 olarak hesaplanmıştır. Buna göre, üç yılda sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle dokuma sektörü itibariyle hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Tablo12: Dokuma Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları

Dokuma Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,079755	22	0,3253808	0,0693714
2009-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	-0,037323	22	0,3151573	0,0671918
2010-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,079092	22	0,5064250	0,1079702
2010-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,074355	22	0,4816010	0,1026777
2011-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,220770	22	0,6743798	0,1437783
2011-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,166427	22	0,6889120	0,1468765

Tablo12’de dokuma sektöründe yer alan işletmelerin hisse başına kazanç oranlarının net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanmış ortalamaları yer almaktadır. Bu doğrultuda sektör itibariyle hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kârın ya da kapsamlı kârın kullanılmasının oran üzerinde önemli bir değişiklik yaratmadığı tespit edilmiştir.

Dokuma sektöründe yer alan 22 işletmenin gelir tablosu incelendiğinde kapsamlı gelir unsuru olarak genellikle finansal varlıklar değer artış fonundaki değişim ve duran varlıklar değer artış fonundaki değişim kalemlerinin yer aldığı görülmektedir. Ancak bu kalemlerin çok küçük değerlerde olması nedeniyle kapsamlı kâr değerinin net kâr değerine çok yakın olduğu gözlemlenmiştir.

Dolayısı ile Tablo 11 ve Tablo 12’de görüldüğü üzere, işletmelerin önemli bir performans göstergesi olan hisse başına kazanç oranı ve özsermaye oranlarının hesaplanmasında net kâr veya kapsamlı kârın kullanılması önemli bir değişiklik yaratmamaktadır.

Tablo 13: *Kağıt Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranları İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları*

Kağıt Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H _{14A} ₂₀₀₉	-0,35573530	1,7418012	0,4224489	-1,2512869	0,5398163	-0,842	17	0,412
H _{14A} ₂₀₁₀	0,0100412	0,0398937	0,0096756	-0,0104703	0,0305526	1,038	17	0,315
H _{14A} ₂₀₁₁	-0,0377176	0,1719880	0,0417132	-0,1261457	0,0507104	-0,904	17	0,379

Tablo 13’de Kağıt sektörü için hesaplanmış öz sermaye kârlılık oranları ile ilgili hipotez sonuçları yer almaktadır. Buna göre, sig değeri, 2009 yılı için 0,412, 2010 yılı için 0,315 ve 2011 yılı için 0,379 olarak hesaplanmıştır. Her üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle diğer sektörlerle benzer şekilde kağıt sektöründe hisse başına kârlılık oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 14: *Kağıt Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları*

Kağıt Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,028824	17	0,1235303	0,0299605
2009-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,046776	17	0,1475606	0,0357887
2010-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	-0,005524	17	0,2969433	0,0720193
2010-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,013935	17	0,3098668	0,0751537
2011-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	-0,006347	17	0,2958245	0,0717480
2011-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,099676	17	0,1808928	0,0438730

Tablo 14’de Kağıt sektörü için hesaplanmış öz sermaye kârlılık oranlarının ortalamaları yer almaktadır. Bu kapsamda, kağıt sektörüne ait şirketlerin öz sermaye kârlılık oranlarının net kâra veya kapsamlı kâr kullanılarak hesaplanması oran üzerinde çok büyük bir değişiklik yaratmamaktadır.

Tablo 15: Kağıt Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları

Kağıt Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	Df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H ₁ 4B ₂₀₀₉	-0,0179529	0,0569982	0,0138241	-0,0472587	0,0113529	-1,299	16	0,212
H ₁ 4B ₂₀₁₀	-0,0194588	0,0583152	0,0141435	-,0494417	0,0105241	-1,376	16	0,188
H ₁ 4B ₂₀₁₁	-0,10602235	0,2103474	0,0510167	-0,2141742	0,0021271	-2,078	16	0,054

Tablo 15’de Kağıt sektöründe yer alan işletmelerin hisse başına kazanç oranı ile ilgili hipotez sonuçları görülmektedir. Buna göre sig değeri, 2009 yılı için 0,212, 2010 yılı için 0,188 ve 2011 yılı için 0,054 olarak hesaplanmıştır. Her üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle kağıt sektöründe, öz sermaye kârlılık oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının anlamlı bir değişiklik yaratmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 16: Kağıt Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları

Kağıt Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,153824	17	2,3010315	0,5580821
2009-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,509559	17	1,2821324	0,3109628
2010-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,648671	17	1,6407661	0,3979442
2010-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,638629	17	1,6364548	0,3968986
2011-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	1,107541	17	3,2569570	0,7899281
2011-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	1,145259	17	3,2262349	0,7824769

Tablo 16’da Kağıt sektöründe net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kâr oranlarının ortalamaları verilmiştir. Buna göre, her iki kaleme göre hesaplanan hisse başına kazanç oranının birbirine çok yakın değerlerde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda söz konusu sektör içinde önemli bir performans göstergesi olan hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr veya kapsamlı kârın kullanılmasının önemli bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Kağıt sektöründe yer alan işletmelerin gelir tabloları incelendiğinde, kapsamlı kârı oluşturan, “finansal varlıklar değer artış fonundaki değişim”, “duran varlıklar değer artış fonundaki değişim”, finansal riskten

korunma fonundaki değişim”, yabancı para çevrim farklarındaki değişim”, “emeklilik planlarından aktüeryal kazanç ve kayıplar” ve özkaynak yöntemiyle değerlendirilen ortaklıkların diğer kapsamlı gelirlerinden paylar” kalemlerden hiç birinin yer almadığı tespit edilmiştir. Dolayısı ile çalışma kapsamında incelenen sektörler içerisinde kapsamlı kârın net kâra en yakın olduğu sektörün kağıt sektörü olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 17: *Kimya Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları*

Kimya Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H ₁ 5A ₂₀₀₉	0,0189273	0,0922915	0,0196766	-0,0219925	0,0598470	0,962	21	0,347
H ₁ 5A ₂₀₁₀	-0,0173182	0,0703229	0,0149929	-0,0484976	0,0138613	-1,155	21	0,261
H ₁ 5A ₂₀₁₁	-0,0398045	0,1599099	0,0340929	-0,1107046	0,0310955	-1,168	21	0,256

Tablo 17’de Kimya sektöründe yer alan işletmelerin öz sermaye kârlılık oranları ile ilgili hipotez sonuçları görülmektedir. Buna göre, sig değeri, 2009 yılı için 0,347, 2010 yılı için 0,261 ve 2011 yılı için 0,256 olarak hesaplanmıştır. Her üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması kimya sektöründe öz sermaye kârlılık oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 18: *Kimya Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları*

Kimya Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,024677	22	0,1490910	0,0317863
2009-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,005750	22	0,1772525	0,0377904
2010-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,078023	22	0,0882728	0,0188198
2010-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,095341	22	0,1204654	0,0256833
2011-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	-0,011941	22	0,3315541	0,0706876
2011-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,027864	22	0,2440344	0,0520283

Tablo 18’de kimya sektöründe net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanmış öz sermaye kârlılık oranlarının ortalamaları gösterilmektedir. Buna sonuca göre sektör itibariyle öz sermaye kârlılık oranının net kâr kullanılarak hesaplanması ile kapsamlı kâr kullanılarak hesaplanması, söz konusu kârlılık oranı açısından önemli bir farklılık yaratmamaktadır.

Tablo 19: Kimya Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları

Kimya Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H ₁ 5B ₂₀₀₉	-0,1268045	1,3642200	0,2908527	-0,7316658	0,4780567	-0,436	21	0,667
H ₁ 5B ₂₀₁₀	0,3874318	1,1403178	0,2431166	-0,1181568	0,8930204	1,594	21	0,126
H ₁ 5B ₂₀₁₁	0,3367909	0,8172701	0,1742426	-0,0255663	0,6991482	1,933	21	0,067

Tablo 19’da Kimya sektöründe yer alan işletmelerin hisse başına kazanç oranları ile ilgili hipotez sonuçları yer almaktadır. Buna göre, sig değeri, 2009 yılı için 0,667, 2010 yılı için 0,126 ve 2011 yılı için 0,067 olarak hesaplanmıştır. Her üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle kimya sektöründe hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr veya kapsamlı kâr kullanılmasının anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 20: Kimya Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları

Kimya Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	-0,301750	22	2,5709201	0,5481220
2009-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	-0,174945	22	2,7343587	0,5829672
2010-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,460245	22	1,1002733	0,2345791
2010-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,072814	22	0,3315179	0,0706799
2011-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,377100	22	0,8262322	0,1761533
2011-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,040309	22	0,4074140	0,0868610

Tablo 20’de kimya sektöründe net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kâr oranlarının ortalamaları verilmiştir. Söz konusu sektörde, önemli bir performans göstergesi olarak kullanılan hisse başına kazanç

oranının hesaplanmasında kapsamlı kâr veya net kâr kullanımı oran üzerinde önemli bir farklılık yaratmaktadır.

Kimya sektörüne ait işletmelerin gelir tabloları incelendiğinde kapsamlı kâr unsuru olarak “yabancı para çevrim farklarındaki değişim” kaleminin yüksek olduğu görülmektedir. Söz konusu işletmelerin ihracat ve ithalatlarının yüksek olmasının söz konusu kalemin yüksek çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte “finansal varlıklar değer artış fonundaki değişim”, “finansal riskten korunma fonundaki değişim” ve “özkaynak yöntemiyle değerlendirilen ortakların diğer kapsamlı gelirlerden paylar” kalemlerinin de bu sektörde bulunan işletmelerin kapsamlı kârlarını artıran kalemler olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 21: *Taş Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları*

Taş Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H ₁ 6A ₂₀₀₉	-0,0113462	0,1104488	0,0216608	-0,0559574	0,0332651	-0,524	25	0,605
H ₁ 6A ₂₀₁₀	-0,0019346	0,0639926	0,0125500	-0,0277818	0,0239125	-0,154	25	0,879
H ₁ 6A ₂₀₁₁	-0,0246538	0,0899621	0,0176430	-0,0609903	0,0116826	-1,397	25	0,175

Tablo 21’de taş sektöründe yer alan işletmelerin öz sermaye kârlılığı ile ilgili hipotez sonuçları yer almaktadır. Buna göre, sig değeri, 2009 yılı için 0,605, 2010 yılı için 0,879 ve 2011 yılı için 0,175 olarak hesaplanmıştır. Her üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle taş sektöründe öz sermaye kârlılık oranının hesaplanmasında net kâr veya kapsamlı kâr oranının kullanılmasının anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 22: *Taş Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları*

Taş Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,046338	26	0,1162364	0,0227958
2009-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,057685	26	0,1681767	0,0329822
2010-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,060242	26	0,0974033	0,0191024
2010-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,062177	26	0,1048371	0,0205602
2011-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,074573	26	0,1622615	0,0318221
2011-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,099227	26	0,1306433	0,0256213

Tablo 22’de taş sektöründe net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanmış öz sermaye kârlılık oranlarının ortalamaları verilmektedir. Buna göre sektör itibarıyla net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılık oranlarının ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Dolayısı ile söz konusu oranın hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılması önemli bir farklılık yaratmamaktadır.

Tablo 23: *Taş Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları*

Taş Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H _{16B} 2009	0,5962538	2,3803813	0,4668332	-0,3652070	1,5577147	1,277	25	0,213
H _{16B} 2010	-0,0054077	0,3287283	0,0644689	-0,1381839	0,1273685	-0,084	25	0,934
H _{16B} 2011	-0,1282731	0,8308037	0,1629340	-0,4638420	0,2072958	-0,787	25	0,439

Tablo 23’de Taş sektöründe yer alan işletmelerin hisse başına kazanç ile ilgili hipotez sonuçları yer almaktadır. Buna göre, sig değeri, 2009 yılı için 0,213, 2010 yılı için 0,934 ve 2011 yılı için 0,439 olarak hesaplanmıştır. Her üç yılda da sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kâr veya kapsamlı kâr kullanımının anlamlı bir fark yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 24: *Taş Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları*

Taş Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,578231	26	1,4111640	0,2767520
2009-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	-0,018023	26	1,6428671	0,3221927
2010-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,292508	26	1,5477678	0,3035422
2010-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,297915	26	1,4711975	0,2885256
2011-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,508562	26	1,9455340	0,3815506
2011-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,636835	26	1,7624697	0,3456487

Tablo 24’de taş sektöründe net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanmış hisse başına kazanç oranlarının ortalamaları verilmektedir. Buna göre sektör itibarıyla net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanan hisse başına kazanç

oranının ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Dolayısı ile söz konusu oranın hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının önemli bir farklılık yaratmadığı görülmektedir. Bununla birlikte 2009 yılına ait hisse başına kazanç oranının ortalamaları incelendiğinde, kapsamlı kâr kullanılarak hesaplanan hisse başına kazanç oranı ortalamasının daha düşük olduğu görülmektedir. Taş sektöründe yer alan işletmelerin gelir tabloları incelendiğinde kapsamlı kârı oluşturan “yabancı para çevrim farklarındaki değişim” kalemi ve “duran varlıklar değer artış fonundaki değişim” kalemlerinin kapsamlı kârı etkilediği görülmektedir. Sektör işletmelerinin birçoğunun çimento üretimiyle ilgilenmesi dolayısıyla duran varlık kalemlerinin fazla olmasının söz konusu kalemlerin ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Ancak Tablo 23’de yer alan t-testi sonuçlarında da görüldüğü üzere söz konusu fark, anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 25: Metal Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları

Metal Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H _{17A} ₂₀₀₉	-0,0140486	0,1272998	0,0215176	-0,0577776	0,0296805	-0,653	34	0,518
H _{17A} ₂₀₁₀	-0,0455457	0,1464877	0,0247609	-0,0958660	0,0047746	-1,839	34	0,075
H _{17A} ₂₀₁₁	-0,0490800	0,1346361	0,0227577	-0,0953291	-0,0028309	-2,157	34	0,038

Tablo 25’de metal sektörüne ait öz sermaye kârlılık oranı ile ilgili hipotez testi sonuçları görülmektedir. Bu kapsamda, Sig (2-tailed) değeri 2009 yılında 0,518, 2010 yılında 0,075 ve 2011 yılında 0,038 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre, sadece 2011 yılında sig. değerinin 0,05 anlamlılık değerinden küçük olması nedeniyle bu yıl itibarıyla öz sermaye kârlılık oranının hesaplanmasında net kâr veya kapsamlı kâr kullanılmasının oran üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığı görülmektedir.

Tablo 26: Metal Sektöründeki İşletmelerin Öz Sermaye Kârlılık Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları

Metal Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,003886	35	0,2181132	0,0368679
2009-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,017934	35	0,2232232	0,0377316
2010-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,048957	35	0,1718749	0,0290522
2010-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,04503	35	0,2088039	0,0353943
2011-Net Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,057520	35	0,2157252	0,0364642
2011-Kapsamlı Kâra Göre Özsermaye Kârlılığı	0,106600	35	0,2271717	0,0383990

Tablo 26'da görüldüğü üzere, 2011 yılında net kâr kullanılarak hesaplanan öz sermaye kârlılık oranlarının ortalaması $0,057520$, kapsamlı kâra göre hesaplanan öz sermaye kârlılık oranlarının ortalaması $0,106600$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre, doküma sektöründe 2011 yılı itibariyle öz sermaye kârlılık oranının hesaplanmasında net kâr yerine kapsamlı kârın kullanılmasının söz konusu oranın artmasına neden olduğu gözlemlenmektedir. Diğer yıllar itibariyle söz konusu unsurlar oran üzerinde önemli bir farklılık yaratmamıştır.

Tablo 27: Metal Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Hipotez Testi Sonuçları

Metal Sektörü	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig (2-tailed)
				Lower	Upper			
H ₁ 7B ₂₀₀₉	0,1801777	1,0087928	0,1705171	-0,1663547	0,5267102	1,057	34	0,298
H ₁ 7B ₂₀₁₀	-0,31610140	3,0007624	0,5072214	-1,3468994	0,7146965	-0,623	34	0,537
H ₁ 7B ₂₀₁₁	0,1956029	0,9984234	0,1687644	-0,1473676	0,5385733	1,159	34	0,255

Tablo 27'de metal sektörüne ait hisse başına kazanç oranı ile ilgili hipotez sonuçları yer almaktadır. Bu doğrultuda Sig (2-tailed) değeri 2009 yılında $0,298$, 2010 yılında $0,537$ ve 2011 yılında $0,255$ olarak hesaplanmıştır. Çalışma kapsamına alınan yıllar itibariyle sig. değerinin $0,05$ anlamlılık değerinden büyük olması nedeniyle söz konusu sektör itibariyle hisse başına kazanç hesaplamasında net kâr veya kapsamlı kâr kullanımının anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 28: *Metal Sektöründeki İşletmelerin Hisse Başına Kazanç Oranı İle İlgili Mean Testi Sonuçları*

Metal Sektörü	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
2009-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,112609	35	1,1404373	0,1927691
2009-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	-0,067569	35	0,5523344	0,0933615
2010-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,338793	35	1,0566487	0,1786062
2010-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,654894	35	3,4100986	0,5764119
2011-Net Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,392837	35	1,2600896	0,2129940
2011-Kapsamlı Kâra Göre Hisse Başına Kazanç	0,197234	35	0,8365881	0,1414092

Tablo 28’de 2009, 2010 ve 2011 yılları itibariyle net kâra ve kapsamlı kâra göre hesaplanmış hisse başına kazanç oranlarının ortalamaları görülmektedir. Metal sektörüne ait şirketlerin gelir tabloları incelendiğinde, kapsamlı gelir unsurlarından “yabancı para çevrim farklarındaki değişim” ve “duran varlıklar değer artış fonundaki değişim”in sektör şirketlerinin bir kısmında yer aldığı görülmektedir. Sektör işletmelerinin duran varlık kalemlerinin büyük olması “duran varlıklar değer artış fonundaki değişim” kaleminin kapsamlı gelir unsuru olarak yüksek çıkmasına sebep olmaktadır. Bunun yanında bu işletmelerin ithalat ve ihracatlarının yüksek olması nedeniyle “yabancı para çevrim farklarındaki değişim” kalemi de gelir tablosunda kapsamlı kârın artmasına neden olduğu tespit edilmiştir. Ancak, hisse başına kazanç oranının hesaplanmasında net kârın ya da kapsamlı kârın kullanılmasının söz konusu oran üzerinde yarattığı farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir.

VI. Sonuç

TMS ve TFRS’ler ile birlikte işletmelerin finansal tablo yapılarında ve gelirlerinin ölçülmesinde birtakım farklılıklar ortaya çıkmıştır (Dastgir and Velashani, 2008:123-124). Bunlardan biri Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 2007 yılında TMS1 standardında yapılan ve 2009 yılı Ocak ayından itibaren uygulanması zorunlu hale gelen düzenlemedir. Bu düzenlemeye göre, işletmelerin kapsamlı gelir tablosu hazırlamaları ve dolayısı ile kapsamlı kârlarını hesaplamaları gerekmektedir. Dolayısıyla finansal oranlarda kullanılan net kâr rakamına alternatif olarak kapsamlı kâr rakamı da ortaya çıkmıştır.

Bu noktadan hareketle çalışmada, İMKB’de işlem gören ve imalat sektöründe yer alan işletmelerin hisse başına kazanç oranları ve öz sermaye kârlılıkları hem net kâra göre hem de kapsamlı kâra göre hesaplanarak performans değerlemesinde kullanılan bu oranlar üzerinde kapsamlı kârın önemli bir farklılık yaratıp yaratmadığı araştırılmıştır.

Çalışmanın sonucunda görülmektedir ki, imalat sektöründe yer alan işletmelerde kapsamlı gelir unsurları büyük tutarlarda değildir. Başka bir ifadeyle, net kâr ve kapsamlı kâr rakamları birbirine oldukça yakındır. Bu sonucun ülkemizdeki işletmelerin kapsamlı gelir unsurlarını ve bu unsurların nasıl raporlanacağını yeterince bilmemelerinden kaynaklanma ihtimali yüksektir.

Çalışmada, IMKB imalat sektöründe yer alan işletmelerde özsermaye kârlılığı ve hisse başına kazanç oranlarının hesaplanmasında kullanılan kâr rakamının sonucu büyük oranda farklılaştırmadığı tespit edilmiştir.

Kaynaklar

- Kayış, A., (2008) “SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri” içinde Güvenilirlik Analizi, Ş. KALAYCI (ed.), 3. Baskı, Asil Yayın Dağıtım, Eflatun Yayınevi, 402-419, Ankara.
- Oğuzlar, A. (2007) “İstatistiksel Veri Analizi”, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Küçükşille, E. (2008) “SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri” içinde Parametrik Hipotez Testleri, Ş. KALAYCI (ed.), 3. Baskı, Asil Yayın Dağıtım, Eflatun Yayınevi, 73-84, Ankara.
- Dastgır, M., Velashani A.S. (2008) “Comprehensive Income and Net Income as Measures of Firm Performance: Some Evidence for Scale Effect”, European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences, Issue 12.
- Çelik, O. (2006) “Geniş Kapsamlı Kâr: Finansal Tablolarda Raporlanması ve Türkiye Uygulaması”, Muhasebe Denetime Bakış, Yıl:5, Sayı:17, Ocak.
- Aydeniz, E. Ş. (2009), “Makroekonomik Göstergelerin Firmaların Finansal Performans Ölçütleri Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma: IMKB’ ye Kote Gıda ve İçecek İşletmeleri Üzerine bir Uygulama”, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, Yıl:2009, Cilt: XXVII, Sayı:II
- Değer, A., Poroy Arsoy, A. (2009) Sulandırmanın Hisse Başına Kazanç Hesaplamasına Etkileri, Mali Çözüm, Sayı:94, Yıl:2009
- Üreten, A., Ercan, M. K. (2000) “Firma Değerinin Tespiti ve Yönetimi”, Gazi Kitabevi.
- Fernandez, F. S. (2009) “Empirical Analysis of Comprehensive Income on Basic Earnings Per Share for Spanish Companies Listed on Madrid Stock Exchange”, International Business & Economics Research Journal, June.
- Gücenme, Ü. (2012) “Türkiye Muhasebe Standartlarında Kapsamlı Kârın Raporlanması”, <http://www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/umtguenme/001> (15.07.2012).
- Akdoğan, M. U., (2012) Yeni Türk Ticaret Kanunu Sonrasında SPK Düzenlemelerine Tabi İşletmelerde Dağıtılabilir Kar Hesabı, “Muhasebe Finansman Dergisi, Ekim.

- Gökgöz, A., (2013) Diğer Kapsamlı Gelir ve Muhasebeleştirilmesi, Muhasebe ve Finans Dergisi, Ocak 2013.
- Goncharov, I., Hodson., A, (2010), Comprehensive Income In: Valuation, Prediction and Conservative Issues, Issues. <http://ssrn.com/abstract=1313134>
- Özerhan, Y. ve Yanık, S., (2012) TMS/TFRS Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları , Türkiye Finansal Raporlama Standartları, TURMOB Yayınları, 2.Baskı.
- Türkiye Muhasebe Standartları, (2009) Türkiye Finansal Raporlama Standartları, TMSK Kurulu Yayınları.